

Turistes amb pocs doblers

La temporada alta balear no és com s'havia previst a principi d'any. Fins a principi de juliol, el nombre de turistes hi ha estat més baix. Tanmateix, hom espera que la segona quinzena del mes i, sobretot, a l'agost, la situació millori. Si hi ha motius d'esperança és perquè a Turquia, la principal destinació turística que fa la competència a les Balears, ja hi ha totes les places ocupades. És a dir, molts europeus –sobretot alemanys– que volien passar uns quants dies de vacances en aquell país enguany no hi podran anar perquè tots els hotels hi són plens.

A les Balears, les reserves de darrera hora per a final de juliol i tot l'agost indiquen que els registres seran bons. En canvi, en el conjunt de la temporada els comptes no surten i encara menys si es mira tot l'any. I les expectatives per a l'any vinent tampoc no són pas gaire bones.

Despesa turística als Països Catalans. Alguns indicadors econòmics, com el de la desocupació, han mostrat durant tot l'any un comportament millor a les Balears que no pas a la resta dels Països Catalans.

La despesa turística creix a Catalunya, es manté estable al País Valencià però s'enfonsa a les Balears, on la preocupació creix.

Tanmateix, en arribar la temporada alta, el principal indicador de la nostra economia turística, que és la despesa, presenta un comportament negatiu clar en el cas de les Illes. Segons l'enquesta de despesa turística que elabora l'Institut d'Estudis Turístics (del ministeri espanyol d'Indústria, Turisme i Comerç), la despesa dels visitants internacionals a Catalunya va créixer d'un 17%, es va mantenir gairebé igual al País Valencià, amb una baixada del 0,7%, i es va enfonsar a les Illes, amb una caiguda de l'11%.

A l'estat espanyol, la despesa del mes de maig –darrera xifra coneguda–, va ser d'un 4% superior al mateix mes de l'any passat. S'hi des-

taquen les grans pujades d'algunes de les comunitats turístiques clàssiques, com ara les Canàries (7%) i, sobretot, Andalusia (33%), a banda de Catalunya, en contrast amb les baixades d'alguns territoris, com –dins els Països Catalans– les illes Balears.

La comparació d'aquestes xifres indiquen que les Illes perden capacitat de competir en el mercat turístic. Es podria argüir que només es tracta d'una dada aïllada, però en l'economia turística balear les dades que van en aquesta mateixa direcció s'acumulen de fa temps.

Illes Balears. Durant tot l'any, la despesa turística a les Illes ha caigut mes rere mes, en comparació amb els mateixos mesos de l'any passat. Tot el 2009 el comportament va ser negatiu i les Illes acumularen 8.791 milions d'euros de despesa turística; això vol dir un descens del 7,2% en relació amb el 2008. Les Balears, que durant anys havia estat capdavantera turística, perd posicions respecte a Catalunya (i, fora dels Països Catalans, també respecte a les Canàries), que l'any passat va tenir una despesa turística superior a 9.000 milions.

La raó de la caiguda de la despesa turística a les Balears cal cercar-la en el fet que la immensa majoria dels turistes que arriben a les Illes provenen de només dos indrets: la Gran Bretanya i Alemanya. Atès que la crisi castiga amb força aquells dos estats, les Balears noten amb més intensitat la caiguda tant de nombre de turistes com de despesa. Algunes altres comunitats turístiques tenen una demanda més diversificada, de manera que poden superar millor el tràngol.

El problema de les Illes no és conjuntural, sinó estructural, tal com es pot deduir d'un estudi elaborat pel Consorci per a la Reforma de la Platja de Palma. L'estudi es refereix només a la platja de Palma, que és una de les zones turístiques més importants de les Illes i de tota la Mediterrània.

En aquests moments, la platja de Palma té unes 40.000 places hotel·leres, però moltes són obsoletes, és a dir, amb poca competitivitat. Per a omplir-les, els empresaris les han

EL TEMPS

Platja de s'Arenal, a Mallorca.

Hotels a la platja des Magaluf, al terme de Calvià (Mallorca).

d'ofrir a baix preu. La conseqüència és una davallada progressiva de la despesa per turista i per dia. A principi dels anys 90 aquesta xifra era de les més altes de Mallorca, al voltant de l'equivalent a 50 euros. Ara, tanmateix, és de les més baixes, per sota dels 30. És a dir, que en poc menys de dues dècades ha baixat d'un 40%. La degradació de la zona es palesa només d'observar com el nombre d'establiments de quatre estrelles i cinc hi ha minvat dramàticament: si abans era el 40% de totes les places d'aquesta gamma al conjunt de Mallorca, ara no arriba ni al 20%. Ha perdut més de la meitat de les places de més qualitat. Així doncs, el turisme que s'allotja a la platja de Palma és, com més va, de menys qualitat. Hi abunda el sistema de contractació del *tot inclòs* —el turista ho paga tot a l'origen, i a la destinació no gasta gens o ben poc—; consegüentment, minva la despesa i se'n ressent tota l'oferta complementària: bars, restaurants, comerços...

L'estudi també detecta allò que és la conseqüència lògica d'aquest model d'exploació turística: una pro-

gressiva desafecció del client. Ho indica una enquesta de satisfacció encarregada pel consorci, segons la qual el turista no se sent ben satisfet en seguretat, neteja, assistència sanitària, qualitat de l'allotjament i qualitat ambiental. És a dir, "són turistes amb tendència a repetir menys i a tenir menys lleialtat" a la zona. El 2009 només el 25% dels turistes repetidors d'aquesta àrea estaven satisfets i creien que l'entorn havia millorat; en canvi, en el conjunt de les zones turístiques de Mallorca aquest percentatge era del 35%.

Rebaixes i 'tot inclòs'. Atès que els hotels de les Balears han presentat mals resultats d'ocupació durant tot l'any, a principi d'aquest mes i, sobretot, amb vista a l'agost, han abaixat els preus. A Mallorca els descomptes s'han generalitzat i van del 10% al 15%. Sigui què sigui, per a omplir. El mes de juny l'ocupació hotelera a Mallorca va ser aproximadament del 75%. Amb els descomptes, els empresaris esperen atreure el client de darrera hora, el que reserva fora dels circuits tradicionals i deci-

deix al darrer moment de passar uns quants dies de vacances a l'illa, a través d'internet.

El fet que l'ocupació d'estiu a Turquia sigui tan bona ha donat alé als hotelers illencs que fa poques setmanes que han vist com començaven d'augmentar aquestes reserves de darrera hora. Tot amb tot, és imprescindible de rebaixar el preu per captar aquesta clientela.

Pel que fa a la clientela que arriba a través de la contractació tradicional dels operadors majoristes, a les Illes preocupa el *tot inclòs*. Aquest estiu s'espera que aproximadament un 15% de les places hoteleres mallorquines siguin venudes amb aquest sistema. Però es preveu que l'any vinent —segons el president de la Federació Hotelera de Mallorca, Antoni Horrach— un 20% del total serà d'aquesta modalitat.

És la pitjor classe de turisme per a redreçar el greu problema de la minva de la despesa turística balear. Però, ara com ara, sembla que és l'única que va a l'alça.

Miquel Payeras